

นวัตกรรมสร้างสรรค์ดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้

THE INNOVATION OF DURIYASILPA THIN PAK TAI SUITE

กิตติชัย รัตนพันธ์*

KITTICHAIRATTANAPHAN

(Received: July 4, 2023; Revised: October 26, 2023; Accepted: June 12, 2025)

บทคัดย่อ

บทความงานสร้างสรรค์เรื่อง นวัตกรรมสร้างสรรค์ดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยระดับปริญญาเอก หลักสูตรศิลปดุริยศิลป์บัณฑิต มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์บทเพลงและดนตรีชุด นวัตกรรมสร้างสรรค์ดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพจากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม และศึกษาอัตลักษณ์ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนบนและดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่างตามองค์ประกอบหลัก ได้แก่ วงดนตรี เครื่องดนตรี จังหวะ หน้าทับ ทำนองเพลง บทร้อง ระดับเสียง และโครงสร้างบทเพลงหรือคีตลักษณ์ นำมาวิเคราะห์สังเคราะห์และนำผลการศึกษามาสร้างสรรค์บทเพลง และนำเสนอผลงานสร้างสรรค์

นวัตกรรมสร้างสรรค์ดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ แบ่งออกเป็น 4 ช่วง ดังนี้ 1) ปฐมบทดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ สื่อถึงการเคารพสิ่งศักดิ์ การบูชาครูอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้การดนตรี 2) สาธยายสืบสานงานสร้างสรรค์ สื่อให้เห็นถึงความเป็นมาความสำคัญของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ 3) อัตลักษณ์เพลงทำนองกลองประชัน สื่อให้เห็นถึงอัตลักษณ์ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ที่ได้รับขนานนามว่า “เจ้าแห่งจังหวะ” 4) หลุณรรุทยาบทยบทเพลงบรรเลงระมย์ สื่อให้เห็นถึงความเป็นพหุวัฒนธรรมทางดนตรี ด้วยการนำดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เข้ามาผสมผสานรวมพลังเป็นหนึ่งเดียวกัน การสร้างสรรค์บทเพลงทั้ง 4 ช่วง ผู้วิจัยได้ประพันธ์ขึ้นเพื่อแสดงอัตลักษณ์ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ด้านวงดนตรี เครื่องดนตรี จังหวะ หน้าทับ ทำนองเพลง บทร้อง ระดับเสียง และโครงสร้างบทเพลง ทำให้บทเพลงที่ประพันธ์ขึ้นเป็นเพลงพื้นบ้านภาคใต้มิติใหม่ ที่สะท้อนคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ ตอบสนองความต้องการของผู้ชมผู้ฟังในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ : นวัตกรรมสร้างสรรค์ ดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้

* ภาควิชาดุริยางคศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Department of Music, Phatthalung College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute of Fine Arts

Abstract

This creative article on the Innovation of Duriyasilpa Thin Pak Tai Suite is part of doctoral research. Doctor of Fine Arts Program in Music. It aimed to create songs and music as the Innovation of Duriyasilpa Thin Pak Tai Suite. Qualitative research methodology was used by collecting data from three target groups of participants and studying the musical identities of both upper and lower southern groups based on the main components: the bands, the musical instruments, the nathap (rhythmic patterns), the melodies, lyrics, keys, and the musical formations to be synthesized and presented as on-stage musical performance.

The concepts and inspirations for creative music composition are divided into 4 new parts which consisted of 1) Pratombot Duriyasilapa Thin Pak tai, it is to worship sacred things and teachers who gave the knowledge of music to learners; 2) Satayai suebsan ghansangsan, it is to convey the history and importance of southern folk music; 3) Attalak plengtomnong khongprachan, it is to convey the identity of southern folk drums; 4) Haruhan taibotpleng banlengrom, it is to reflect the mixture of the multiculturalism of music with the southern folk music. These four parts of creative work were designed to show the identity of the southern folk music bands, musical instruments, the rhythms of Natub, the melodies, the lyrics, the tones, and the song forms. These make the song created to be a new dimension of southern folk music which reflects the value of local wisdom in southern folk music. It also meets the needs of the audience nowadays.

Keywords: innovation, Duriyasilpa Thin Pak Tai, southern folk music

บทนำ

การสร้างสรรค์บทเพลงชุด ดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ เป็นการสร้างสรรค์ดนตรีพื้นบ้าน ในวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ รูปแบบโครงสร้างบทเพลง แนวจังหวะหน้าทับยังคงอนุรักษ์ อัตลักษณ์ทางดนตรีพื้นบ้านภาคใต้แบบดั้งเดิมเอาไว้ ส่วนทำนองเพลง บทร้อง และจังหวะ หน้าทับ ได้มีการคิดสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ทั้งหมดจากแรงบันดาลใจของผู้วิจัยเอง โดยกำหนด

ประเด็นศึกษาอัตลักษณ์ขององค์ประกอบดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ ได้แก่ วงดนตรี เครื่องดนตรี จังหวะหน้าทับ ทำนองเพลง บทร้อง ระดับเสียง และโครงสร้างบทเพลง ผลการวิจัย พบว่า

1) วงดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ที่นิยมบรรเลงอยู่ในปัจจุบัน มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนบน ได้แก่ วงดนตรีประกอบการแสดงโนรา วงดนตรีประกอบการแสดงหนังตะลุง ส่วนกลุ่มดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ วงดนตรีประกอบการแสดงรองเง็ง

2) เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนบน ได้แก่ ปี่พื้นบ้านภาคใต้ ซอ ทับ กลองตุ๊ก 3 ใบ ช้องคู่ และฉิ่ง ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนบนที่นำมาใช้แข่งขัน ได้แก่ โพน และปัด (อำนาจ นุ่นเอียด, การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 มกราคม 2565) เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ ไวโอลิน แมนโดลิน แอคคอร์ดเดียน รำมะนาใหญ่ รำมะนาเล็ก ช้อง แทมบูรีน และมาราคัส ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่างที่นำมาใช้แข่งขัน ได้แก่ กรือโต๊ะ และบานอ (เชิง อาบู, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 มกราคม 2565)

3) จังหวะหน้าทับดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนบน มี 4 รูปแบบ ได้แก่ การซ้ำลักษณะจังหวะ การแปรลักษณะจังหวะ การบรรเลงลักษณะจังหวะเฉพาะแบบ และการใช้จังหวะขัด จังหวะหน้าทับดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่างมี 7 จังหวะ ได้แก่ จังหวะโยเกิด จังหวะอินัง จังหวะซั่มเปง จังหวะอัสลี จังหวะมัสรี่ จังหวะบาโย และจังหวะรุมบ้า ส่วนจังหวะหน้าทับดนตรีที่ใช้ในการประชัน ชั้่งของดนตรีทั้ง 2 กลุ่ม มีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ จังหวะไม่สลับซับซ้อนมากนัก ส่วนใหญ่เน้นการบรรเลงหรือการตีกลองให้เกิดพลังเสียงดังมากกว่า ลีลาจังหวะด้วยวิธีการ ตีสอดประสานเสียงกันระหว่างเครื่องดนตรี 2 ชิ้น ที่มีระดับเสียงสูง - ต่ำ แตกต่างกันโดยเครื่องดนตรีใบที่มีระดับเสียงสูงจะตีจังหวะขัด ส่วนเครื่องดนตรีใบที่มีระดับเสียงต่ำตีจังหวะยืนสอดรับผสมผสานกันไป

4) ทำนองเพลงพื้นบ้านภาคใต้มีระดับเสียงหลายเสียงที่นำมาเรียงต่อกันเป็นหนึ่งเดียวกับลักษณะจังหวะ ทำนองเพลงส่วนมากพัฒนาการมาจากการเลียนเสียงของบทร้อง ทำนอง มีความสนุกสนานครื้นเครงคึกคักและหนักแน่น เข้มขลัง มีวรรณเพลงสั้น ๆ บรรเลงวนซ้ำไปมา มีทั้งจังหวะช้าและเร็ว ส่วนทำนองเพลงพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง มีท่วงทำนองและสำเนียงบทเพลงคล้ายคลึงกับท่วงทำนองเพลงของชาติตะวันตก (สารสิทธิ์ นิลชัยศรี, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 มกราคม 2565)

5) บทร้องเพลงพื้นบ้านภาคใต้ ได้แก่ การขับบทโนรา การขับบทหนังตะลุง เพลงบอก ลิเกร์ฮูลู ภาษาและเนื้อร้องเป็นภาษาถิ่นได้

6) ระดับเสียง ระดับเสียงวงดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนบนยึดระดับเสียงปี่พื้นบ้านภาคใต้เป็นหลัก โดยเทียบระดับเสียงกับเสียงโหม่งหรือฆ้องคู่ ส่วนระดับเสียงของดนตรี

พื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง มีบันไดเสียงแบบไดอาโทนิค ทั้งเมเจอร์และไมเนอร์ (สมบัติสุระคำแหง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 มกราคม 2565)

7) โครงสร้างทำนองเพลงพื้นบ้านภาคใต้ทั้ง 2 กลุ่ม เป็นการรวมเอาจังหวะ ทำนอง สีสันของเสียงไปในทิศทางเดียวกัน รูปแบบของเพลงสามารถกำหนดได้เองโดยผู้แต่ง ซึ่งไม่มีข้อจำกัดว่า ความยาว สั้น จำนวนท่อน ความช้า - เร็ว สีสันของเพลงมีความเกี่ยวข้องกับเทคนิควิธีการประพันธ์หรือรูปแบบของบันไดเสียงที่ใช้กับเพลงนั้น ๆ มีการสร้างบทนำและท่อนจบเพลง รูปแบบดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนบนและตอนล่างมีลักษณะหลัก ๆ ร่วมกัน คือมีรูปแบบของทำนองเพลงและจังหวะหน้าทับที่ไม่สลับซับซ้อน แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นภาคใต้ และมีท่วงทำนองสั้น ๆ จดจำได้ง่าย บทเพลงพื้นบ้านภาคใต้ที่มีอัตราจังหวะเพลงซ้ำส่วนใหญ่ประกอบด้วยทำนองเพลง 2 ท่อน ท่อนละ 4 บรรทัด เล่นซ้ำวนไปมา โครงสร้างบทเพลงเป็นรูปแบบ AB AB หรือ AA BB ส่วนเพลงเร็ว ประกอบด้วยทำนองเพลงท่อนเดียว 4 บรรทัด เล่นซ้ำวนไปมาเช่นเดียวกัน โครงสร้างบทเพลง เป็นรูปแบบ AA หรือ AB (ชยพรไชยสิทธิ์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 มีนาคม 2565)

ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะนำผลการศึกษาอัตลักษณ์ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตามองค์ประกอบทั้ง 7 ประเด็นจากการศึกษาไปสร้างสรรค์บทเพลงพื้นบ้านภาคใต้มิติใหม่โดยสะท้อนแนวคิดและสร้างสรรค์เนื้อหาของบทเพลงด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์ คิดค้น ต่อเติม ประยุกต์ และจัดองค์ประกอบทางดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ขึ้นมาใหม่โดยไม่ซ้ำแบบใคร ด้วยวิธีการเรียบเรียงทำนองเพลงบรรเลงประกอบการขับบทร้อง เป็นลักษณะการผสมผสานระหว่างดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนบนและดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง มุ่งเน้นความรื่นเริงบันเทิงอารมณ์ ปรับแนวทางของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ให้ก้าวไกลไปตามยุคสมัยและความต้องการของผู้ฟัง สอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมของคนภาคใต้ ความเป็นสากลแต่ยังคงอนุรักษ์และสืบทอดรูปแบบดนตรีพื้นบ้านดั้งเดิมควบคู่กันไป สร้างความสมบูรณ์และเกิดคุณค่าต่อวงวิชาการ เป็นแนวทางอนุรักษ์ สืบทอดพัฒนา และเผยแพร่ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมก่อให้เกิดมูลค่า “ทุนทางวัฒนธรรม”

วัตถุประสงค์

เพื่อวิจัยและสร้างสรรค์บทเพลงและดนตรีชุด นวัตกรรมสรรค์ดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้

แนวคิดในการสร้างสรรค์ทำนอง บทร้อง และจังหวะหน้าทับ

การสร้างสรรค์บทเพลงชุด นวัตกรรมสรรค์ดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ เป็นการสร้างสรรค์ดนตรีพื้นบ้านในวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ รูปแบบโครงสร้างบทเพลงยังคงอนุรักษ์อัตลักษณ์ทางดนตรีพื้นบ้านภาคใต้แบบดั้งเดิมเอาไว้ ส่วนทำนองเพลง บทร้อง และจังหวะหน้าทับ คิดสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ทั้งหมดจากแรงบันดาลใจของผู้วิจัยเองโดยใช้แนวทางตามหลักการประพันธ์เพลงดังที่ รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี เรียกว่า “บันดาลรังสฤษฎ์” หมายถึง ผู้ประพันธ์สร้างสรรค์ทำนองขึ้นจากแรงบันดาลใจ แรงบันดาลใจนี้อาจมาจากเหตุปัจจัยภายนอก คือ สิ่งแวดล้อม หรือจากเหตุปัจจัยภายในคือ ความสนใจของศิลปินเอง (พิชิต ชัยเสรี, 2556, น. 2) ผู้วิจัยนำแนวคิดตามองค์ประกอบหลักที่เป็นอัตลักษณ์ของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์ประกอบต่าง ๆ ของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ ทั้งด้านวงดนตรี เครื่องดนตรี จังหวะหน้าทับ ทำนองเพลง บทร้อง ระดับเสียง และโครงสร้างบทเพลง ที่ค้นพบจากการศึกษานำมาใช้ในการกำหนดวางโครงร่างการสร้างสรรค์บทเพลง ชุด นวัตกรรมสรรค์ดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ โดยอรรถาธิบายและวิเคราะห์ข้อค้นพบเพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้ไปสู่การสร้างสรรค์และการนำเสนอบทเพลง

กระบวนการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์บทเพลงชุด นวัตกรรมสรรค์ดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยนำผลจากการศึกษาอัตลักษณ์ขององค์ประกอบดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ในประเด็น วงดนตรี เครื่องดนตรี จังหวะหน้าทับ ทำนองเพลง บทร้อง ระดับเสียง และโครงสร้างบทเพลงมาสร้างสรรค์เพื่อให้เห็นถึงความเชื่อมโยงในการนำผลการศึกษาอัตลักษณ์ของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ไปสู่การสร้างสรรค์บทเพลงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษารั้งนี้ จากดนตรีประกอบการแสดงโนราและดนตรีประกอบการแสดงหนังตะลุง ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง จากวงดนตรีในการแสดงรองเง็ง และศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ที่ใช้สำหรับการประชัน ได้แก่ โพน ปืด บานอ และกรือโต๊ะ ขอบเขตการศึกษาเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนบน ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง และจังหวัดสงขลา พื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และจังหวัดนราธิวาส

กระบวนการสร้างสรรค์บทเพลงชุด นวัตกรรมสรรค์ดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ กำหนดไว้ทั้งหมด 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้อัตลักษณ์ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตามขอบเขตการศึกษา ซึ่งได้จากการศึกษาข้อมูลเอกสารและการทบทวนวรรณกรรม การสัมภาษณ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งองค์ความรู้และประสบการณ์จากการเข้าร่วมฝึกปฏิบัติแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับศิลปินแห่งชาติ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น และนักดนตรีพื้นบ้านภาคใต้

2. นำแนวคิดอัตลักษณ์ของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ ในประเด็นวงดนตรี เครื่องดนตรี จังหวะหน้าทับ ทำนองเพลง บทร้อง ระดับเสียง และโครงสร้างบทเพลง ใช้ในการกำหนดขอบเขตการสร้างสรรคบทเพลง

3. เลือกชนิดและกำหนดจำนวนเครื่องดนตรี รูปแบบวงดนตรีในแต่ละช่วงของบทเพลง

4. สร้างสรรคบทเพลง จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 4 ช่วงบทเพลงบรรเลงต่อเนื่องกัน

5. กำหนดรูปแบบสังคีตลักษณ์ ทั้งในภาพรวมและภาพย่อยของบทเพลงชุด นวัตกรรมศรัทธาศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ ให้เกิดความสัมพันธ์กันอย่างมีเอกภาพ โดยผู้วิจัยมุ่งเน้นความสอดคล้อง สอดรับ กลมกลืน ของบทเพลงที่สร้างสรรค์ขึ้นเอง

6. กำหนดเรียบเรียงเสียงของเครื่องดนตรีและสร้างเทคนิคการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ ให้มีความสมดุลในบทเพลงบรรเลง

7. กระบวนการตรวจสอบความถูกต้อง ประเมิน และวิพากษ์ จากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขบทเพลงสร้างสรรค์ให้เกิดความถูกต้องสมบูรณ์

8. ถ่ายทอด ฝึกซ้อมการบรรเลง และนำเสนอบทเพลงสร้างสรรค์

รูปแบบวงดนตรี

ผู้วิจัยได้กำหนดใช้ “วงดนตรีพื้นบ้านดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้” โดยนำเอาเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนบนผสมวงดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องดำเนินทำนอง ได้แก่ ปี่พื้นบ้าน ซอด้วง ซออู้ ไวโอลิน แมนโดลิน แอคคอร์ดियัน เครื่องดนตรีประเภทเครื่องกำกับจังหวะหน้าทับ ได้แก่ ทับโนรา กลองตุ๊ก 3 ใบ รำมะนาใหญ่ รำมะนาเล็ก เครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ โหม่งโนรา/ฆ้องคู่ ฉิ่ง ฆ้อง แทมบูรีน และมาราคัส นอกจากนี้ยังมีเครื่องดนตรีสำหรับบรรเลงประกอบการแสดงหนังตะลุงในปัจจุบันที่เรียกว่า วงตะลุงสากลบางชนิดเข้ามาผสม ได้แก่ คีย์บอร์ด และกลองชุด ส่วนเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ที่ใช้ในการประชันขันแข่ง ได้แก่ โพน ปัด บานอ และกรือเฒะ ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 วงดนตรีพื้นบ้านดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้
ที่มา: ผู้วิจัย

ผลการสร้างสรรค์

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาค้นคว้าความรู้อัตลักษณ์ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ ซึ่งเป็นข้อค้นพบจากการศึกษามาสังสรรค์ผลงานบทเพลงชุด นวัตกรรมดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ เป็นบทเพลงชุดบรรเลงต่อเนื่องกัน 4 ช่วงเพลง ประกอบด้วย ช่วงที่ 1 ปฐมบทดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ ช่วงที่ 2 สาธยายสืบสานงานสร้างสรรค์ ช่วงที่ 3 อัตลักษณ์เพลงทำนองกลองประชัน และช่วงที่ 4 หฤหรรษ์ท้ายบทเพลงบรรเลงมรณ โดยมีการละเอียดดังต่อไปนี้

ช่วงที่ 1 ปฐมบทดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ แนวคิดในการสร้างสรรค์สื่อถึงการเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ลูกหลานคนภาคใต้มีมาแต่อดีต สัมพันธ์กับพิธีกรรม ความเชื่อต่อเทวดา ครุฑมอ ผีป่วนตายาย อย่างเหนียวแน่น รวมถึงการบูชาครูบูรพาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้การดนตรี และอำนวยความสะดวกให้เกิดมีขึ้น ผู้วิจัยกำหนดการประพันธ์โดยเลือกรูปแบบทำนองเพลงพื้นบ้านภาคใต้ตอนบนสำเนียงเข้มขลัง ที่พบใช้ในการบรรเลงประกอบการแสดงโนราและหนังตะลุงในปัจจุบัน มาเป็นแนวทางสร้างสรรค์และเรียบเรียงเสียงประสานทำนองเพลงปฐมบทดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้และทำนองเพลงถิ่นปักษ์ใต้ไม่สอง โดยได้รับแรงบันดาลใจจากข้อค้นพบในการทบทวนวรรณกรรมประเด็นความเป็นมาและความสำคัญของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ที่มีบทบาทต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านซึ่งเกิดจากกระบวนการความสัมพันธ์ของชาวบ้าน ชุมชนสังคม และธรรมชาติของท้องถิ่นภาคใต้ในด้านการใช้เป็นเครื่องบวงสรวงและติดต่อสื่อสารกับอำนาจสิ่งเร้นลับ รวมถึงเสริมสร้างกำลังใจและเพื่อความบันเทิง มาใช้สร้างสรรค์ถ่ายทอดและพรรณนาเรื่องราวของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ สะท้อนให้เห็นความผูกพันและความภูมิใจในถิ่นกำเนิด

ปฐมบทดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ ประกอบด้วย 1) เพลงโหมโรงปฐมบทดุริยศิลป์ 2) เพลงถิ่นปักษ์ใต้ไม้สอง อัดลักษณ์ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ ผู้วิจัยใช้สำเนียงเสียงและลีลา จังหวะหน้าทับของเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนบน ที่มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยง การสร้างสรรค์ทำนองเพลงและจังหวะหน้าทับ ได้แก่ ปี่พื้นบ้าน ทับ กลองตุ๊ก 3 ใบ ฆ้องคู่ ฉิ่ง ซอด้วง ซออู้ และนำเครื่องดนตรีสากลคือ คีย์บอร์ด เข้ามาผสมผสานเพื่อความเข้มข้นของ สำเนียงดนตรีพื้นบ้าน ด้านจังหวะหน้าทับ กำหนดใช้รูปแบบจังหวะหน้าทับดนตรีพื้นบ้าน ภาคใต้ตอนบนที่มีความกระชับ หนักแน่น ตามข้อค้นพบจากการศึกษา ได้แก่ จังหวะหน้าทับ ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนบน รูปแบบที่ 1 การซ้ำลักษณะจังหวะ (หน้าทับเสมอเครื่อง) รูปแบบที่ 2 การแปรลักษณะจังหวะ (หน้าทับขึ้นเครื่อง หน้าทับลงเครื่อง) ส่วนบทร้อง กำหนดใช้การเกริ่นแบบบทร้องภาคครุโนรา โดยขึ้นต้นบทร้อง ด้วยคำว่า “ออ ออ หอ หอ นะ ออ ยอ ฎ ฎ ออ รัก รักน่าอองาม ออ งามเออ งามเหอ” ตามแบบจารีตการร้องบท โนราและบทหนังตะลุง ระดับเสียง กำหนดใช้ระดับเสียงปี่พื้นบ้านภาคใต้ บันไดเสียงกลุ่มเสียง โด (คีย์ C) และโครงสร้างบทเพลงโหมโรงปฐมบทดุริยศิลป์ อัตราจังหวะช้าปานกลาง 2 ชั้น ทำนองเพลง 2 ท่อน 4 บรรทัด และเพลงถิ่นปักษ์ใต้ไม้สอง อัตราจังหวะช้าปานกลาง 2 ชั้น ทำนองเพลง 2 ท่อน 4 บรรทัด ส่วนโครงสร้างการบรรเลงเป็นรูปแบบ AB AB

การสร้างสรรค์บทเพลงช่วงที่ 1 ปฐมบทดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้

เริ่มด้วยการเกริ่นหัวปี จากนั้นกลองและทับสวมจังหวะหน้าทับตั้งเครื่อง เข้าเพลง โหมโรงปฐมบทดุริยศิลป์ จังหวะหน้าทับเสมอเครื่อง 3 เที้ยวเพลง เที้ยวที่ 4 ท้ายเพลงจบ ด้วยหน้าทับลงเครื่อง ต่อด้วยเพลงถิ่นปักษ์ใต้ไม้สอง จังหวะหน้าทับเสมอเครื่อง 2 เที้ยวเพลง เที้ยวที่ 3 และ 4 เข้าเกริ่นบทร้องภาคครุ จบด้วยลงเครื่อง

เกริ่นหัวปี

----	----	----	--- รี่	----	----	----	--- ท
----	--- รี่	----	--- ล	----	--- รี่	----	--- ท
--- รี่	--- ล	--- รี่	--- ท	--- รี่	--- ล	--- รี่	--- ท
--- ล	--- ซ	----	--- ท	--- รี่	--- ฟิ	--- รี่	--- มี่
--- มี่	--- มี่	--- มี่	--- มี่	--- ทิ	- ลี - ซิ	--- ทิ	- ลี - ซิ
- ทิ ลี ซิ	- ทิ - ลี	--- ลี	- ซิ - มี่	--- ลี	--- ซิ	--- ดิ	--- รี่
--- ทิ	- ลี - ซิ	- ทิ ลี ซิ	- ทิ - ลี	--- ซิ	--- ฟิ	- มี่ - ฟิ	- รี่ - มี่
--- รี่	--- ท	- ล - ท	- ซ - ล	----	- ซ - ม	- ร - ท	- ม - ร
--- ร	--- ร	--- ร	--- ร	- ร - ท	- ร - ม	- ร - ม	- ล - ซ

เพลงที่ 1 โหมโรงปฐมบทดุริยศิลป์

ท่อน 1

----	----	- ล - ล	- ร - ร	--- ช	- พ - ร	- ด - ล	- ด - ร
--- ช	- พ - ร	- ด - ล	- ด - ร	--- ร	- ด - ร	- ด - ล	- ช - ล
----	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ช	- ร - ช	- ล - ช	- ล - ท	- ด - ร
--- ช	--- ล	----	- ช - พ	- ช - ร	- ช - พ	- ม - ร	- ด - ร

ท่อน 2

----	--- ร	- ม - ร	- ด - ล	- ร - ท	- ล - ช	- ร - ช	- ล - ด
----	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ท	- ร - ช	- ล - ท	- ด - ร	- ม - ร
--- ล	- ช - พ	- ช - พ	- ม - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ช - ล	- ด - ร
--- ล	- ช - พ	- ช - พ	- ม - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ด - พ	- ม - ร

เพลงที่ 2 ถิ่นปักขี้ไต้ไม่สอง

ท่อน 1

----	----	- ล - ร	- ล - ท	- ล - ร	- ล - ท	- ด - พ	- ม - ร
--- ช	--- ล	--- ด	--- ช	- ด - ล	- ช - พ	--- ช	--- ล
--- ด	--- ร	--- พ	--- ช	- ด - ล	- ช - ล	- ช - พ	--- พ
--- ช	- ล - ช	--- พ	--- ม	- ร - ด	- ร - ม	- ช - พ	- ม - ร

ท่อน 2

--- ด	- ท - ด	- ร - ม	- ด - ร	--- ล	- ช - ล	- ด - ล	- ช - พ
--- ด	- ท - ด	- ร - ม	- ด - ร	--- ล	- ช - พ	- ม - ร	- ด - ร
--- ล	- ด - ร	--- พ	- ม - ร	--- ล	- ด - ร	- ด - ท	- ล - ช
--- ร	--- ช	--- ล	- ด - ช	- ด - ล	- ช - ล	--- ด	--- ร

ช่วงที่ 2 สาธยายสืบสานงานสร้างสรรค์ แนวคิดในการสร้างสรรค์สื่อให้เห็นถึงความ เป็นมา ความสำคัญของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ โดยกำหนดการประพันธ์หรือมีเนื้อหาเกี่ยวข้อง สัมพันธ์กับคติ ความเชื่อ การถิ่นไหลทางวัฒนธรรมดนตรีและอัตลักษณ์ทางดนตรีพื้นบ้าน ทั้งภาคใต้ตอนบนและภาคใต้ตอนล่าง เกิดแรงบันดาลใจจากข้อค้นพบการทบทวน วรรณกรรมด้านประวัติศาสตร์ทางดนตรี ที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับกลุ่มชนชาติอื่นหรือ ดินแดนใกล้เคียงหลายเชื้อชาติ อดีตภาคใต้ของประเทศไทยมีความสัมพันธ์ติดต่อกับชายกับ อินเดีย จีน ชาว - มลายู รวมถึงภาคกลางของไทย เกิดผลต่อพัฒนาการดนตรีพื้นบ้านภาคใต้

ในปัจจุบัน ไปสู่การสร้างสรรคถ่ายทอดและพรรณนาเรื่องราวของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ สะท้อนให้เห็นความผูกพันและความภูมิใจในถิ่นกำเนิด ด้วยวิธีการสื่อสารผ่านบทร้องและทำนองเพลงที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ด้วยบทร้องทำนองกลอนหนึ่งตะลุง บทร้องกลอนล่อโหม่ง และบทร้องกลอนกบเต็น

สาธยายสืบสานงานสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) เพลงนาตข้าสาธยาย 2) เพลงล่อโหม่ง นวตังสรรค 3) เพลงกบเต็นนวตังสรรค 4) เพลงนาตเร็วนวตังสรรค อัตลักษณ์ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ ผู้วิจัยกำหนดการประพันธ์บทร้องและทำนองเพลงจากดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ ตอนบนมากำหนดใช้ในการสร้างสรรค์และเรียบเรียงเสียงประสานในบทเพลง เลือกใช้เครื่องดนตรี ได้แก่ ปี่พื้นบ้าน ทับ กลองตุ๊ก 3 ใบ ช้องคู่ ฉิ่ง ซอด้วง ซออู้ และนำเครื่องดนตรีสากลคือ คีย์บอร์ด และกลองชุด เข้ามาผสมผสานในการบรรเลง จังหวะหน้าทับ ใช้จังหวะหน้าทับดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนบนที่มีความกระชับหนักแน่น ได้แก่ จังหวะหน้าทับดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนบน รูปแบบที่ 1 การข้าลักษณะจังหวะ (หน้าทับกลอน ล่อโหม่ง หน้าทับนาตข้า) รูปแบบที่ 2 การแปรลักษณะจังหวะ (หน้าทับลงเครื่อง) รูปแบบที่ 3 การบรรเลงลักษณะจังหวะเฉพาะแบบ (หน้าทับกลอนหนึ่งตะลุง หน้าทับถอนบท) รูปแบบที่ 4 การใช้จังหวะขัด (หน้าทับกบเต็น) บทร้อง กำหนดประพันธ์บทร้องทำนองกลอนหนึ่งตะลุง บทร้องกลอน ล่อโหม่ง และบทร้องกลอนกบเต็น เนื้อหาและความหมายของบทร้องเกี่ยวข้องกับ คติ ความเชื่อ การสืบทอดทางวัฒนธรรมดนตรีและอัตลักษณ์ทางดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ สื่อให้ผู้ฟังทราบถึงความเป็นมา ความสำคัญของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ ระดับเสียง กำหนดใช้ระดับเสียง ปี่พื้นบ้านภาคใต้บันไดเสียงกลุ่มเสียง โด (คีย์ C) และโครงสร้างบทเพลง เพลงนาตข้าสาธยาย อัตราจังหวะข้าปานกลาง 2 ชั้น มีทำนองเพลง 2 ท่อน ท่อนละ 2 บรรทัด เพลงล่อโหม่งนวตังสรรค อัตราจังหวะเร็วขึ้นเดียว ทำนองเพลงท่อนเดียว 2 บรรทัด เพลงกบเต็นนวตังสรรค อัตราจังหวะเร็วขึ้นเดียว ทำนองเพลงท่อนเดียว 2 บรรทัด และเพลงนาตเร็วนวตังสรรค อัตราจังหวะเร็วขึ้นเดียว ทำนองเพลงท่อนเดียว 4 บรรทัด โครงสร้างการบรรเลงเป็นรูปแบบ AB AB / AB / AA

การสร้างสรรคบทเพลงช่วงที่ 2 สาธยายสืบสานงานสร้างสรรค์

ลำดับขั้นตอนการสร้างสรรคบทเพลง เริ่มด้วยการขับบททำนองกลอนหนึ่งตะลุง ดนตรีรับทำนองเพลงนาตข้าสาธยาย ออกทำนองเพลงล่อโหม่งนวตังสรรค ขับบททำนองกลอนล่อโหม่ง และต่อยทำนองเพลงกบเต็นนวตังสรรค ขับบททำนองกลอนกบเต็น ดนตรีรับทำนองเพลงนาตเร็ว นวตังสรรค บากลงจบท้ายเพลงจังหวะหน้าทับลงเครื่อง

บทร้องทำนองกลอนหนึ่งตะลุง

อัตลักษณ์ ดนตรีได้ แต่ภูมิหลัง	ครั้งว้ายยัง หนึ่งโนรา มาแพร่หลาย
กลองโหม่งฉิ่ง ทับปี่ มีมากมาย	สืบโยงสาย นานอักโข แต่โบราณ
มรดก ตกทอดกัน ถึงวันนี้	เพราะเรามี เอกลักษณ์ เป็นหลักฐาน
สืบสาวเรื่อง โยงย้อน ก่อนวันวาน	เป็นตำนาน การดนตรี ที่มีมา
ครั้งฝรั่ง ข้ามเลมา เพื่อพาณิชย์	ไทยได้คิด ได้แลกเปลี่ยน เรียนศึกษา
เครื่องดนตรี ตะวันตก หยิบยกมา	ภูมิปัญญา สืบสาน การเดินรำ

บทร้องทำนองกลอนลอดโหม่ง

โพน กรือโต๊ะ บานอ อีกทั้งคลอปิดโหม่ง	เชื่อมโยโยง อมต ดุริยศิลป์
ภูมิปัญญา คนปักษ์ใต้ หากเพียงแต่ได้ยิน	ก็ลิ้มสิ้น ทุกขโศก มั่นหายโรคภัยพาน

บทร้องทำนองกลอนกบเต็น

เอกลักษณ์ ประจำถิ่น นี่แหละศิลป์ชาวใต้ งามวิไล นุ่มนวล นี่เราควรสืบสาน
สร้างความสุข สร้างรอยยิ้ม นี่แหละอิมดวงมาน เราลูกหลาน ควรสืบทอด ตลอดไป

เพลงที่ 1 นาดข้าสารยาย

ท่อน 1

----	- รื ฟื ล	- ล ดื ล	- ล ดื รื	--- ท	- ล - ท	- ซ ล ท	- ดื - รื
----	- ล - ดื	-- รื มื	-- รื ดื	-- รื ล	- รื - ดื	- มื รื ดื	- ท - ล

ท่อน 2

----	- ร - ล	- ดื - ฟ	ซ ล - ซ	--- ล	- ซ - ฟ	- ร - ฟ	- ซ - ล
----	- ร - ล	- ดื - ฟ	ซ ล - ซ	--- มื	- รื - ดื	- ซ - ล	- ดื - รื

เพลงที่ 2 ลอดโหม่งนวัตรังสรรค์

----	----	รื มื รื ซ	รื มื ดื รื	----	----	มื รื ดื ล	ซ ฟ ซ ล
----	----	ซ ล ดื ร	ฟ ซ ฟ	----	----	ซ ล ซ ฟ	ม ร ด ร
			ล				

เพลงที่ 3 กบเต็นนวัตรังสรรค์

--- ล	-- ดื รื	-- ดื รื	มื รื ดื ล	-- ซ ล	- ดื - รื	- มื รื ซ	- มื - รื
--- ล	-- ซ ล	- ซ - ฟ	ร ฟ ซ ล	--- ล	-- ฟ ซ	ล ซ ฟ ร	- ด - ร

เพลงที่ 4 จักระบานวัตรังสรรค์

----	--- ซ	- ล - ซ	- ล - ร	--- ฟ	- ซ - ล	- ซ - ล	- ดิ - ริ
----	--- ซ	- ล - ซ	- ล - ร	--- ฟ	- ซ - ล	- ซ - ฟ	- ม - ร
----	- ล ดิ ริ	--- ล	- ท ล ซ	--- ร	- ฟ - ซ	- ล ดิ ล	ซ ล ดิ ริ
----	- ล ดิ ริ	--- ท	ริ ท ล ซ	--- ร	-- ฟ ซ	- ล - ดิ	ล ดิ ม ริ

ช่วงที่ 3 อัดลักษณะเพลงทำนองกลองประชัน แนวคิดในการสร้างสรรค์สื่อให้เห็นถึงอัดลักษณะดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ที่ได้รับขนานนามว่า “เจ้าแห่งจังหวะ” อัดราจังหวะช้าแต่แฝงไปด้วยความเข้มแข็ง หนักแน่น ดุดัน และอัดราจังหวะเร็วจะมีความสนุกสนาน กระชับ เร้าใจ โดยการนำจังหวะหน้าทับของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ทั้ง 2 วง และกลองที่ใช้สำหรับการประชันขันแข่งมาสร้างสรรค์จังหวะขึ้นใหม่ ให้สามารถบรรเลงร่วมไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกับทำนองเพลงได้อย่างกลมกลืน ผู้วิจัยได้รับแรงบันดาลใจจากการเข้าร่วมการบรรเลงวงมหาดุริยางค์ไทย เนื่องในโอกาสวิทยาลัยนาฏศิลป์ ครบ 60 ปี เมื่อปีพุทธศักราช 2537 ณ โรงละครแห่งชาติ กำกับวงดนตรีโดยครูประสิทธิ์ ถาวร ศิลปินแห่งชาติ และการเข้าร่วมการบรรเลงวงมหาดุริยางค์ไทยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เนื่องในโอกาสสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 เมื่อปีพุทธศักราช 2562 ณ เวทีกลาง ท้องสนามหลวง ฝั่งทิศใต้ (พระบรมมหาราชวัง) ภายในงานมหรสพสมโภช กำกับวงดนตรีโดยครูสิริชัยชาญ พักจำรูญ ศิลปินแห่งชาติ จากการเข้าร่วมการบรรเลงวงมหาดุริยางค์ไทยทั้ง 2 ครั้ง ผู้วิจัยจึงนำทักษะประสบการณ์และข้อค้นพบจากการศึกษา มาใช้สร้างสรรค์รูปแบบการประชันกลองพื้นบ้านภาคใต้ สะท้อนให้เห็นความผูกพันในถิ่นกำเนิด

อัดลักษณะเพลงทำนองกลองประชัน ประกอบด้วย 1) เพลงอัดลักษณะเชิดเครื่อง (ช้า-เร็ว) 2) เพลงกลองประชัน 3) ประชันทับ-กลองตุ๊ก 4) ประชันโพน 5) ประชันปัด 6) ประชันกรือเฒ่า 7) ประชันบานอและรำมะนา อัดลักษณะดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ ผู้วิจัยใช้สำเนียงเสียงและลีลาจังหวะหน้าทับของเครื่องดนตรีที่ใช้สำหรับประชันขันแข่งในการเชื่อมโยงการสร้างสรรค์บทเพลง จังหวะหน้าทับ กำหนดใช้จังหวะหน้าทับดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนบนที่มีความกระชับ หนักแน่น ได้แก่ จังหวะหน้าทับดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนบนรูปแบบที่ 2 การแปรลักษณะจังหวะ (หน้าทับขึ้นเครื่อง หน้าทับเพลงโค) รูปแบบที่ 3 การบรรเลงลักษณะจังหวะเฉพาะแบบ (หน้าทับเชิดเครื่อง) รูปแบบที่ 4 การใช้จังหวะขัด (หน้าทับจักระบำ) และนำจังหวะประชันโพน ประชันปัด ประชันกรือเฒ่า ประชันบานอและ

ร่ำมะนา มาใช้สร้างสรรค์ ระดับเสียง กำหนดใช้ระดับเสียงปีพื้นบ้านภาคใต้บันไดเสียงกลุ่มเสียงโด (คีย์ C) โครงสร้างบทเพลง เพลงอัตลักษณ์เขตเครื่อง ทำนองเพลงท่อนเดียว มี 4 บรรทัด เพลงกลองประชัน อัตรารวดเร็วขึ้นเดียว ทำนองเพลงท่อนเดียว มี 2 บรรทัด โครงสร้างการบรรเลงเป็นรูปแบบ AA

การสร้างสรรค์บทเพลงช่วงที่ 3 อัตลักษณ์เพลงทำนองกลองประชัน

ลำดับขั้นตอนการสร้างสรรค์บทเพลง เริ่มด้วยเพลงอัตลักษณ์เขตเครื่อง (ช้า) เพลงอัตลักษณ์เขตเครื่อง (เร็ว) ตั้งหน้าทับขึ้นเครื่อง เข้าจังหวะหน้าทับเพลงโค ทำนองเพลงกลองประชัน จังหวะ 2 ชั้น โขว์ลีลาการตีทับและกลองตุ้ม สลับทำนองเพลง เที้ยวสุดท้ายปรับเปลี่ยนอัตราความเร็วเข้าเพลงกลองประชัน จังหวะขึ้นเดียว ช่วงท้ายทำนองเพลงค่อย ๆ เพิ่มความเร็ว ส่งจังหวะประชันเครื่องดนตรีประเภทเครื่องกำกับจังหวะหน้าทับ เริ่มจากการประชันจังหวะหน้าทับ ทับโนรา กลองตุ้ม โพน ปัด กร้อโต๊ะ บานอ และร่ำมะนาตามลำดับ

เพลงที่ 1 อัตลักษณ์เขตเครื่อง (ช้า)

----	--- ซ	--- ล	- ด - ซ	--- ฟ	- ม - ฟ	- ซ - ล	- ด - ซ
--- ฟ	- ซ - ล	- ซ - ฟ	- ม - ร	- ซ - ม	- ร - ม	- ซ - ฟ	- ม - ร
--- ม	- ซ - ร	- ซ - ม	- ร - ท	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ซ	- ฟ - ซ
--- ด	- ร - ด	- ร - ซ	- ล - ซ	--- ซ	- ร - ฟ	- ซ - ร	- ฟ - ซ

เพลงที่ 2 อัตลักษณ์เขตเครื่อง (เร็ว)

----	--- ซ	--- ล	- ด - ซ	--- ฟ	- ม - ฟ	- ซ - ล	- ด - ซ
--- ฟ	- ซ - ล	- ซ - ฟ	- ม - ร	- ซ - ม	- ร - ม	- ซ - ฟ	- ม - ร
--- ม	- ซ - ร	- ซ - ม	- ร - ท	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ซ	- ฟ - ซ
--- ด	- ร - ด	- ร - ซ	- ล - ซ	--- ซ	- ร - ฟ	- ซ - ร	- ฟ - ซ

เพลงที่ 3 กลองประชัน (2 ชั้น)

----	--- ร	- ม - ซ	- ม - ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ซ	- ม - ซ
----	--- ร	- ม - ซ	- ม - ซ	- ท - ล	- ซ - ล	--- ท	--- ร
----	--- ท	- ร - ม	- ท - ร	- ม - ร	- ซ - ม	- ร - ท	--- ร
----	- ล - ท	--- ร	- ซ - -	- ร - ม	- ซ - ล	- ซ - ม	- ล - ซ

เพลงที่ 4 กลองประชัน (ชั้นเดียว)

----	ร ช ล ท	-- รื ท	ล ช ม ช	-- ร ม	ร ช ท ล	-- ท ล	ช ล ท รื
----	ท มื ท รื	-- ชื มื	- รื ท รื	-- ล ท	รื ช --	- ม - ล	ช ม - ช

ช่วงที่ 4 ฤทธิชัยทำบทเพลงบรรเลงมรณัม แนวคิดในการสร้างสรรค์สื่อให้เห็นถึงความเป็นพหุวัฒนธรรมทางดนตรี ด้วยการนำดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมาผสมผสานรวมพลังเป็นหนึ่งเดียวกัน กำหนดแนวการบรรเลงให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างกลมกลืน แสดงถึงพลังรักสามัคคีสามานยาคคี สนุกสนาน รื่นเริง รวมใจเป็นหนึ่งเดียว นำมาซึ่งการดำรงวิถีชีวิตอย่างสันติสุขโดยมีดนตรีพื้นบ้านเป็นสื่อประสานแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยนำมาเป็นพลังผลักดันในการสร้างสรรค์บทเพลงช่วงสุดท้ายเกิดจากความมุ่งมั่นตั้งใจในการสะท้อนคุณค่าของวัฒนธรรมที่ปลูกจิตฝังแน่นอยู่ในจิตใต้สำนึกผ่านความทรงจำ เพื่อแสดงความชัดเจนออกมาในรูปแบบของบทเพลงสร้างสรรค์งานดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ สร้างบรรยากาศทางสุนทรียรสด้านดนตรี ให้มีความเหมาะสมสื่อความหมายและบรรยายความรู้สึกซึ่งผู้ประพันธ์ต้องการสื่อสารถึงผู้ฟังมากที่สุด

ฤทธิชัยทำบทเพลงบรรเลงมรณัม ประกอบด้วย 1) เพลงลาชู ซาตู ปาตู 2) เพลงฮูลูมาะห์กีตอร์ 3) เพลงจิบระบำทำยบทเพลง และจบด้วยลูกหมัด อัตลักษณ์ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ ผู้วิจัยใช้สำเนียงเสียงดนตรีและลีลาจังหวะหน้าทับของเครื่องดนตรีพื้นบ้านทั้งภาคใต้ตอนบนและภาคใต้ตอนล่างผสมผสานเครื่องดนตรีประเภทกลองที่ใช้ประชันขันแข่งและเครื่องดนตรีสากล ในการเชื่อมโยงทำนองและจังหวะในการสร้างสรรค์บทเพลงจังหวะหน้าทับ กำหนดใช้จังหวะหน้าทับดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนบนตามข้อค้นพบ ได้แก่ จังหวะหน้าทับรูปแบบที่ 2 การแปรลักษณะจังหวะ (หน้าทับลงเครื่อง) รูปแบบที่ 4 การใช้จังหวะขัด (หน้าทับจิบระบำ) จังหวะหน้าทับดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง (หน้าทับซุ่มเป็งและหน้าทับโยเก็ด) ระดับเสียง กำหนดใช้ระดับเสียงบันไดเสียงกลุ่มเสียง โด (คีย์ C) มีบันไดเสียงแบบไดอาโทนิค ทั้งเมเจอร์และไมเนอร์ โครงสร้างบทเพลงกำหนดการสร้างทำนองบทนำบรรเลงด้วยไวโอลินในช่วงแรก ออกแบบวิธีการบรรเลงรวมวงและการบรรเลงเดี่ยวสลับแต่ละเครื่องมือ เพลงลาชู ซาตู ปาตู อัตราจังหวะช้าปานกลาง 2 ชั้น ทำนองเพลงท่อนเดียว มี 2 บรรทัด เพลงฮูลูมาะห์กีตอร์ อัตราจังหวะเร็วขึ้นชั้นเดียว ทำนองเพลงท่อนเดียว มี 4 บรรทัด เพลงจิบระบำทำยบทเพลง อัตราจังหวะเร็วขึ้นชั้นเดียว ทำนองเพลงมี 2 ท่อน ท่อนแรก 8 บรรทัด และท่อนเดียว มี 4 บรรทัด เพลงลงเครื่อง อัตราจังหวะเร็วขึ้นชั้นเดียว ทำนองเพลงท่อนเดียว มี 4 บรรทัด โครงสร้างการบรรเลงเป็นรูปแบบ AA / AA B

การสร้างสรรค์บทเพลงช่วงที่ 4 ทฤษฎีทำยบทเพลงบรรเลงมัย

ลำดับขั้นตอนการสร้างสรรค์บทเพลง เริ่มจากการสร้างบทนำบรรเลงด้วยไวโอลิน ซึ่งเป็นอัตลักษณ์การบรรเลงบทเพลงของวงดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง รำมะนาตั้ง จังหวะซิมเป้ง อัตราจังหวะช้า 2 ชั้น บากส่งจังหวะเพื่อเข้าทำนองเพลงลาชู ซาตู ปาดู ตั้งจังหวะโยเก็ด อัตราจังหวะชั้นเดียว เพลงฮูลูรูเมะห์ก็เตอร์ ตั้งจังหวะร่วประโคมกลอง ทับโนรา กลองตุ๊ก ตั้งจังหวะหน้าทับจับระบำ ลงจบด้วยทำนองทำยบทเพลงและจังหวะ หน้าทับลงเครื่อง

การสร้างบทนำ (ไวโอลิน)

----	----	----	---ช	----	- ฟ ช ม	ฟ ร ม ท	ด ล ท ช
ล ท ด ร	ด ท ล ท	ด ร ม ร	- ด - ท	- ล - ฟ	--- ล	----	--- ช

เพลงที่ 1 ลาชู ซาตู ปาดู

--- ร	- ร - ร	- ท ร ม	ร ท ล ร	-- ม ร	ม ร --	ม ร ช ม	ร ท ด ร
--- ร	- ร - ร	- ท ร ม	ร ท ล ร	-- ม ร	ม ร --	ม ร ช ม	ร ท ล ช

เพลงที่ 2 ฮูลูรูเมะห์ก็เตอร์

----	---ช	- ช ล ท	ล ช - ช	----	---ช	- ช ล ท	ล ช - ฟ
----	--- ด	- ด ร ม	ร ด - ด	- ด ร ม	ร ด - ร	ม ร ด ร	ล ท ด ร
----	---ช	- ช ล ท	ล ช - ร	----	---ช	- ช ล ท	ล ช ท ล
----	--- ด	- ด ร ม	- ร - ด	- ด ร ม	- ด - ร	ม ร ด ท	- ล - ช

เพลงที่ 3 จับระบำทำยบทเพลง

-- ด -	- ม - ช	-- ช -	- ร - ด	-- ด -	- ม - ช	-- ช -	- ร - ด
- ม - ม	- ร - ร	- ด - ด	- ล - ล	- ช - ช	- ล - ล	- ด - ด	- ร - ร
-- ร -	ช ม - ร	-- ร -	ช ม - ร	- ช - ม	- ร - ม	- ร - ด	- ล - ล
-- ล -	ร ท - ล	-- ล -	ร ท - ล	- ช - ม	- ร - ด	- ช - ล	- ด - ร
----	ร ม - ร	- ม - ร	- ม - ร	----	ด ร - ด	- ร - ด	- ช - ล
----	ร ม - ร	- ม - ร	- ม - ร	----	ด ร - ด	- ร - ด	- ช - ล
--- ล	- ด - ล	--- ล	- ด - ล	--- ล	- ด - ล	- ช - ล	ด ม - ร
--- ร	- ม - ร	--- ร	- ม - ร	--- ล	- ช - -	- ช - ล	- ร - ด

ทำนองเดี่ยว

- - - ม	- ช - ม	- ร - ด	- ร - ล	- - - ม	- ช - ล	- - ช ล	- ด - ร
- - - ม	- - ร ม	ช ม ร ด	- ร - ม	- ช - ล	- ด - ร	- ด - ล	- ร - ด

ทำนองรับ

- - - ช	- ล - ช	- - ม ช	- ล - ช	- - - ด	- ร - ด	- ม - ช	- ล - ช
- - - ช	- ล - ช	- - ม ช	- ล - ช	- - - ม	- ร - ด	- ช - ล	- ร - ด

ลงเครื่อง

- ล - ล	- ช - ช	- ม - ม	- ร - ร	- ช - ช	- ร - ร	- ด - ด	- ล - ล
- ช - ล	- ด - ล	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ล	- ด - ล	- ด - ร	- ม - ร
- ล - ล	- ช - ช	- ม - ม	- ร - ร	- ช - ช	- ร - ร	- ด - ด	- ล - ล
- ช - ด	- ร - ม	- ร - ม	- ช - ล	- ช ล ด	- ล ด ร	- ด ร ม	- ร - ด

สรุป

บทเพลงชุด นวัตกรรมสรรค์ดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ เป็นการสร้างสรรค์ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้มิติใหม่ โดยผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ นำมาสะท้อนแนวคิดและสร้างสรรค์เนื้อหาของบทเพลงด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์ คิดค้น ต่อเติม ประยุกต์ และจัดองค์ประกอบทางดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ขึ้นมาใหม่โดยไม่ซ้ำแบบใครด้วยวิธีการเรียบเรียงทำนองเพลงบรรเลงประกอบการขับบทร้อง เป็นลักษณะการผสมผสานระหว่างดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนบนและดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของคนและสังคม มุ่งเน้นความรื่นเริงบันเทิงอารมณ์ ซึ่งเนื้อหาสาระของเพลงดนตรีนั้นมีความละเอียดอ่อน แฝงไว้ด้วยคุณค่าที่คนรุ่นหลังอาจตีความแตกต่างไปจากแนวคิดของความเป็นดั้งเดิมที่เคยมีมาก่อน ปรับแนวทางของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ให้ก้าวไกลไปตามยุคสมัยและความต้องการของผู้ฟัง โดยนำเสนอทิศทางการปรับปรนความเป็นไปของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมของคนใต้ ความเป็นสากลแต่ยังคงอนุรักษ์ สืบทอดรูปแบบดนตรีพื้นบ้านดั้งเดิมควบคู่กันไป สรุปผลการสร้างสรรค์ได้ดังต่อไปนี้

1) แนวคิดการประพันธ์ทำนอง บทร้อง และจังหวะหน้าทับ

นำแนวคิดตามองค์ประกอบหลักที่เป็นอัตลักษณ์ของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ ในประเด็นวงดนตรี เครื่องดนตรี จังหวะหน้าทับ ทำนองเพลง บทร้อง ระดับเสียง และ โครงสร้างบทเพลง มาใช้ในการกำหนดวางโครงร่างการสร้างสรรค์บทเพลง ชุด นวัตกรรมสรรค์ ดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ กำหนดออกแบบบทเพลงสร้างสรรค์ 1 ชุด แบ่งออกเป็น 4 ช่วง บรรเลง ติดต่อกัน ประกอบด้วย

ช่วงที่ 1 ปฐมบทดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ แนวคิดในการสร้างสรรค์เพื่อสื่อถึงการ เคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การบูชาครูบาอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้การดนตรี และ อำนวยความสำเร็จให้เกิดมีขึ้น

ช่วงที่ 2 สาธยายสืบสานงานสร้างสรรค์ แนวคิดในการสร้างสรรค์เพื่อสื่อให้เห็น ถึงความเป็นมา ความสำคัญของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ กำหนดการประพันธ์บทร้องมีเนื้อหา เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคติ ความเชื่อ การสืบทอดทางวัฒนธรรมดนตรี และอัตลักษณ์ทางดนตรี พื้นบ้านภาคใต้

ช่วงที่ 3 อัตลักษณ์เพลงทำนองกลองประชัน แนวคิดในการสร้างสรรค์สื่อให้ เห็นถึงอัตลักษณ์ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ที่ได้รับขนานนามว่า “เจ้าแห่งจังหวะ” อัตราจังหวะ ซ้ำแต่แฝงไปด้วยความเข้มข้นหนักแน่น ดุดัน และอัตราจังหวะเร็วจะมีความสนุกสนาน กระชับ เร้าใจ

ช่วงที่ 4 ฤทธิ์ฤทธิ์ท้ายบทเพลงบรรเลงมรณัม แนวคิดในการสร้างสรรค์เพื่อสื่อให้ เห็นถึงความเป็นพหุวัฒนธรรมทางดนตรี ด้วยการนำดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ที่มีความ หลากหลายทางวัฒนธรรม เข้ามาร่วมบรรเลงผสมผสานสัมพันธ์เป็นหนึ่งเดียวกัน

การสร้างสรรค์บทเพลงชุด นวัตกรรมสรรค์ดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ ครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกเอา เครื่องดนตรีที่มีความสอดคล้องกับบทเพลงสร้างสรรค์ ทั้งวงดนตรี ระดับเสียง และจังหวะหน้าทับ เหตุผลที่ไม่เลือกมาทั้งหมดเนื่องจากต้องการนำเอาเฉพาะเครื่องดนตรีและจังหวะหน้าทับ ที่มีความสอดคล้อง สอดรับกลมกลืนกับทำนองเพลงที่ผู้วิจัยเองกำหนดสร้างสรรค์ขึ้น นอกจากนี้ในกระบวนการถ่ายทอดและการนำเสนองานสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มอรรถสการ รับชมรับฟังของผู้ชมผู้วิจัยได้นำการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านภาคใต้ร่วมแสดงประกอบการ บรรเลงในบางช่วง และในขั้นตอนกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงและนำเสนอผลงาน ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ผู้บรรเลงได้ใช้ศติปัญญาเพื่อสอดแทรกขณะบรรเลงได้เพิ่มเติม โดยไม่ให้เสียรูปแบบและอรรถรสของสำเนียงดนตรีพื้นบ้านภาคใต้แต่อย่างใด

อภิปรายผล

ผลการสร้างสรรค์บทเพลงชุด นวัตกรรมสรรค์ดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ เป็นการสร้างสรรค์ดนตรีพื้นบ้านในวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ รูปแบบโครงสร้างบทเพลง แนวจังหวะหน้าทับ ยังคงอนุรักษ์ อัตลักษณ์ทางดนตรีพื้นบ้านภาคใต้แบบดั้งเดิมเอาไว้ ส่วนทำนองเพลง บทร้อง และจังหวะหน้าทับ ได้มีการคิดสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ทั้งหมดจากแรงบันดาลใจของผู้วิจัยเองโดยใช้แนวทางตามหลักการประพันธ์เพลง ดังที่รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี เรียกว่า “บันดาลรังสฤษฎ์” หมายถึง ผู้ประพันธ์สร้างสรรค์ทำนองขึ้นจากแรงบันดาลใจ (พิชิต ชัยเสรี, 2556, น. 2) ก่อให้เกิดบทเพลงพื้นบ้านภาคใต้ แนวสร้างสรรค์ในมิติใหม่ ที่สะท้อนคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ โดยนำเสนอทิศทางความเป็นไปของดนตรีให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรม ตอบสนองความต้องการของผู้ชมผู้ฟังในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ผู้วิจัยนำผลการศึกษาที่เป็นองค์ความรู้อัตลักษณ์ทางดนตรีพื้นบ้านภาคใต้มาใช้ในการสร้างสรรค์บทเพลงเป็นหลักแล้ว ผู้วิจัยพบว่าการสร้างสรรค์บทเพลงครั้งนี้ยังต้องนำบริบทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้ประกอบในการสร้างสรรค์บทเพลงอีกหลายด้าน อาทิเช่น แนวคิดและวิธีการเรียนรู้ การสร้างสรรค์งานดนตรี การสะสมบ่มเพาะและแสวงหาความรู้เชิงลึก การใช้ทักษะประสบการณ์ของผู้วิจัยจากการสังเกต การมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติการบรรเลงและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนการใช้ความคิดนอกรอบ การสร้างสรรค์งานดนตรีมาพัฒนาต่อยอด วิธีการดังกล่าวสอดคล้องกับวิธีแต่งเพลงของอาจารย์สิริชัยชาญ พักจำรูญ คือ “แต่งโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้แต่ง” วิธีนี้ผู้แต่งจะเริ่มต้นจากการค้นคว้าหาข้อมูลในการสร้างรูปแบบจังหวะและแนวทำนองเพลงที่จะแต่งซึ่งทำได้หลายวิธี (สิริชัยชาญ พักจำรูญ, 2546, น. 195 - 203)

การสร้างสรรค์และนำเสนอบทเพลงชุด นวัตกรรมสรรค์ดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ ในครั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้คำนึงและมุ่งนำเสนออัตลักษณ์ทางดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ทั้ง 2 กลุ่มที่มีพัฒนาการและยังคงบรรเลงอยู่ในปัจจุบัน ข้อมูลที่ค้นพบจากการศึกษาจึงเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ นำมาซึ่งประโยชน์ต่อ ครูดนตรี นักดนตรี และผู้สนใจทั่วไป สำหรับนำองค์ความรู้อัตลักษณ์ทางดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ไปใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาและใช้ในการถ่ายทอดจัดการเรียนการสอน อีกทั้งสามารถนำไปต่อยอดขยายปรับใช้สำหรับการประพันธ์หรือสร้างสรรค์บทเพลงพื้นบ้านในลักษณะอื่น ๆ ได้อย่างลุ่มลึกมีทิศทางและประสิทธิภาพเกิดประโยชน์ต่อวงวิชาการและวิชาชีพการดนตรี นำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์งานศิลป์อย่างมีคุณค่า ตลอดจนเป็นแนวทางอนุรักษ์ สืบทอด พัฒนา และเผยแพร่ดนตรีพื้นบ้าน

ภาคใต้ได้รับความนิยมนิยมเพิ่มในวงกว้าง เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ สังคม และก่อให้เกิดมูลค่า “ทุนทางวัฒนธรรม” ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การสร้างสรรคบทเพลง ชุด นวัตกรรมสรรค์ดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้ ที่เกิดจากงานวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลายด้าน ทั้งการจัดการศึกษาเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้าน สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์ ประวัติศาสตร์ดนตรี หรือดนตรีศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำอัตลักษณ์ทางดนตรีพื้นบ้านภาคใต้เพื่อไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์บทเพลง พื้นบ้านในมิติใหม่ เพื่อใช้สำหรับการบรรเลงหรือประกอบการแสดงประเภทต่าง ๆ อีกทั้ง นำผลการศึกษานี้ไปปรับใช้ประโยชน์ในการสัมมนาในงานวิชาการทางดนตรี และการจัดการองค์ความรู้ด้านดนตรีพื้นบ้าน นำไปสู่การวางแผนพัฒนาดนตรีพื้นบ้านในภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทยอย่างเป็นระบบ เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ สืบทอด พัฒนา และเผยแพร่ ดนตรีพื้นบ้านได้อย่างกว้างขวางตามโอกาส ตลอดจนใช้เป็นแรงบันดาลใจหรือใช้เป็น กรณีศึกษาในงานวิจัยสำหรับผู้สนใจหรือนักดนตรีรุ่นใหม่ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานด้านดนตรี ที่แปลกใหม่ตามบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

ภาพที่ 2 คิวอาร์โค้ดบทเพลงชุด นวัตกรรมสรรค์ดุริยศิลป์ถิ่นปักษ์ใต้

ที่มา : ผู้วิจัย

รายการอ้างอิง

- ชยพร ไชยสิทธิ์. (2565, 26 มีนาคม) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรี. สัมภาษณ์.
 เจริญ อาบุญ. (2565, 22 มกราคม) ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง
 จังหวัดปัตตานี. สัมภาษณ์.)
 พิชิต ชัยเสรี. (2556). การประพันธ์เพลงไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.

- สมบัติ สุระคำแหง. (2565, 22 มกราคม) นักดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง. สัมภาษณ์.
สารสิทธิ์ นิลชัยศรี. (2565, 22 มกราคม) นักดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง. สัมภาษณ์.
สิริชัยชาญ พักจำรูญ. (2546). **การประพันธ์เพลงไทยในดุริยางค์ไทย**. กรุงเทพฯ: สถาบัน
ไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
อำนาจ นุ่นเอียด. (2565, 12 มกราคม) ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนบน.
สัมภาษณ์.